

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

KOSZOVÓ

országinformáció

Készítette:
Szabó Krisztina, KGA
2021

Fontosabb gazdasági mutatók

Mutató megnevezése	Mértékegység	2015	2016	2017	2018	2019
GDP értéke (folyó áron)	Mrd USD	6,44	6,72	7,25	7,94	7,93
GDP változása (reál)	%	4,10	4,07	4,23	3,82	4,17
Egy főre jutó GDP folyó áron	USD/fő	3 603,03	3 780,00	4 045,61	4 419,91	4 417,52
Infláció (HICP)	%	- 0,54	0,27	1,49	1,05	2,68
Munkanélküliségi ráta	%	32,93	27,47	30,34	29,42	25,56
Export értéke	Mrd USD	1,41	1,59	1,93	2,10	2,32
Import értéke	Mrd USD	3,25	3,42	3,81	4,41	4,46
FDI állomány	Mrd USD	0,34	0,24	0,29	0,32	0,30
FDI állomány	Mrd USD	0,04	0,05	0,05	0,05	0,07

Gazdasági és politikai helyzetkép

- 1. Alapinformációk: politikai berendezkedés, gazdasági-politikai szövetségi és viszonyrendszer:** Koszovó 2008. február 17-én kiáltotta ki függetlenségét Szerbiától. Eddig 116 ország - köztük az Európai Unió 23 tagállama - ismerte el függetlenségét. Koszovó célja a teljes körű elismerés, az ENSZ-, az EU- és a NATO-tagság elérése. Jelenleg az EU potenciális tagjelöltje.
- 2. Aktualitások:** Az EU-val kötött Stabilitási és Társulási Megállapodás 2016. április elsejével lépett hatályba, a vízummentességet azonban annak ellenére sem sikerült elérni, hogy az ország teljesített minden, az EU által korábban támasztott feltételt. A 2020-as évben, a világjárvány elleni küzdelmet Koszovóban a politikai instabilitás is nehezítette. A 2020. február 3-án megalakult Kurti kormányt bizalmatlansági szavazattal 3 hónap után megbuktatták, a 2020. június 6-án megalakult Hoti kormányt 2020. december 22-én nyilvánította alkotmány ellenesnek az Alkotmánybíróság. 2020. november 5-én lemondott Hashim Thaci köztársasági elnök, azt követően, hogy vád alá helyezte a Hágai Különleges Törvényszék háborús bűnök vádjával.
- 3. Választások:** Az Alkotmánybíróság döntését követően Vjosa Osmani megbízott köztársasági elnök feloszlatta a parlamentet és 2021. február 14-re rendkívüli választásokat írt ki.
- 4. Gazdaságpolitikai célok:** Koszovó ez idő szerint a CEFTA tagja, de ezt átmeneti állapotnak tekintik és céljuk az EU-tagság elérése. Az elmúlt években a koszovói gazdaság a Nyugat-balkáni átlagnál gyorsabban növekedett. A költségvetés helyzete – néhány reformlépés elmaradása ellenére - stabil, annak hiánya a GDP 6,5%-a volt 2020-ban. A kormány célja a külföldi befektetések összegének növelése, illetve a külkereskedelmi hiány csökkentése. A Világbank „Doing Business” listáján Koszovó 2020-ban az 57. helyre „csúszott vissza”, míg az új vállalkozások indítása terén az előkelő 12. helyen végzett.
- 5. Kiemelkedő érdekcsoportok:** N. N. T. Model Slovenia, Elkos Group, Viva Fresh, HIB Petrol, Meridian Group, Buçaj, LAB-OIL, Al Petrol, Exclusive Group, Mabetex Group, Marigona Group, Devolli Corporation

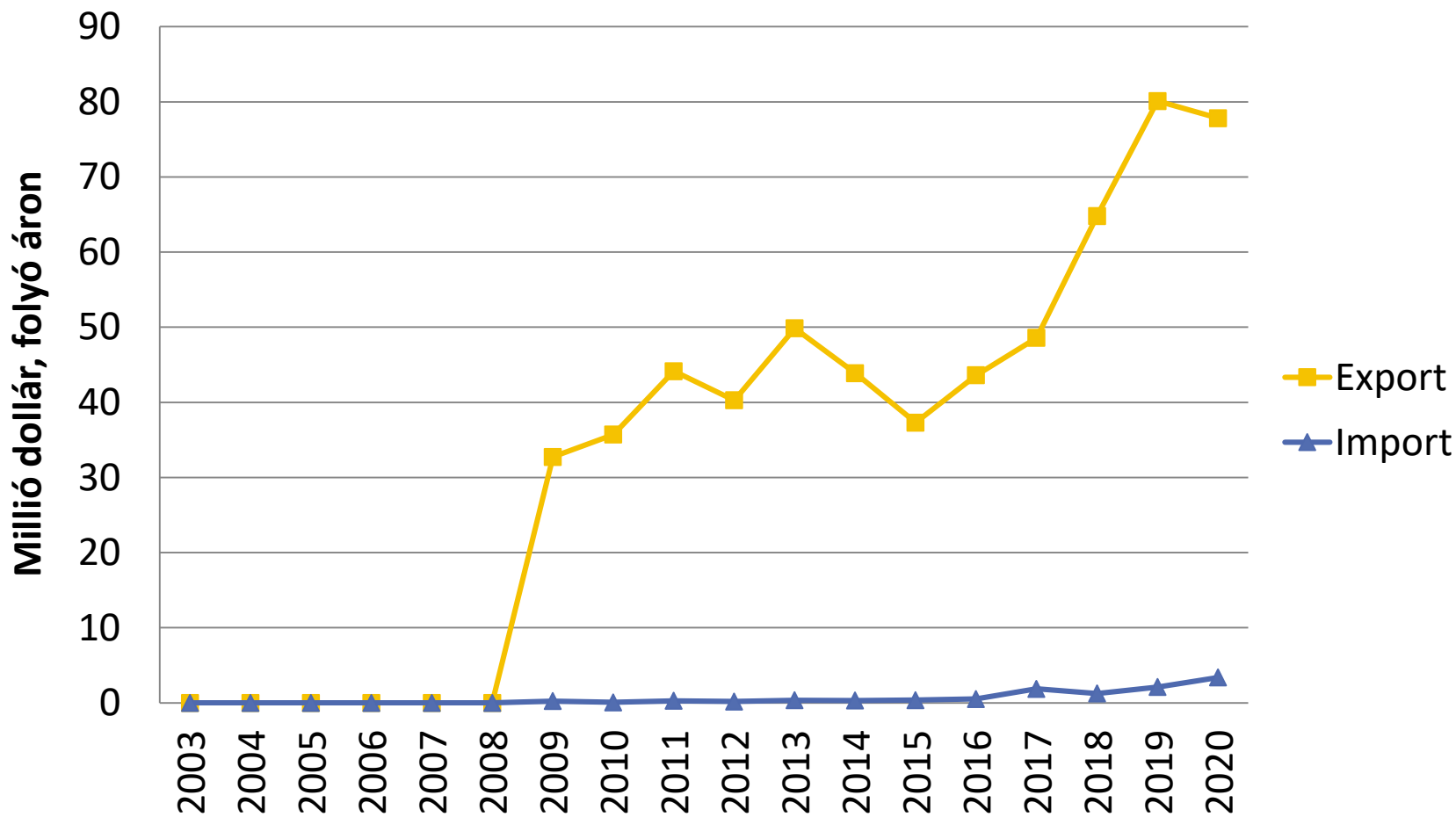

Kilátások

- 1. GDP és infláció előrejelzés kormányzati és/vagy nemzetközi oldalról:** A koszovói GDP növekedési üteme 2019-ben 4,2 % volt, ami 2020-ban, a világjárvány miatt 7,2%-kal csökkent. A 2019-ben mért 2,7 %-os infláció 2020 novemberére 0,2 %-ra csökkent.
- 2. Kormányzati szektorális fókusz:** Ipar, mezőgazdaság, közlekedés, energia szektor, bányászat, telekommunikáció.
- 3. Feltételezett jövőbeli húzóágazatok:** IKT, mezőgazdaság, feldolgozó ipar.
- 4. Veszélyek, piacra lépési nehézségek:** az informális gazdaság jelenléte, az energia ellátás megbízhatatlansága, a vevők esetenkénti késedelmes fizetése, bizonyos termékekre alacsony kereslet. A politikai bizonytalanság és az átláthatóság hiánya, a korrupció, illetve az igazságszolgáltatás lassúsága.
- 5. Adókönyezet rövid bemutatása:** A cégek nyereségadója 10%. Progresszív jövedelemadó: 80 euróig 0%, 80-240 EUR között 4%. 240-450 EUR között 8%, e fölött 10%. (Az átlagjövedelem 478 euró) A kötelező nyugdíjjárulék 5%, az egészségbiztosítási járulék bevezetése napirenden van. Az ÁFA mértéke 18%, míg az élelvteli termékekre és a szolgáltatásokra 8%. Osztalékadó 0%.
- 6. Kormányzati beruházási prioritások:** a Pristina-Szokopje autópálya befejezése, vasútvonal- felújítás és az új hőerőmű megépítése.

Kereskedelmi forgalom

Forrás: KSH

Kereskedelmi kapcsolatok

- Magyar vállalati attitűd az ország piaca felé:** A magyar vállaltok kifejezett érdeklődést mutatnak a koszovói piac iránt. Ennek oka, egyrészt a viszonylagos földrajzi közelség és a dinamikusan fejlődő kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok.
- Exportszerkezet, hozzáadott érték, kiemelkedő szereplők:** Exportunk Koszovóba folyamatosan növekvő tendenciát mutat, a 2018 évi 55 M €-ről 2019-ben közel 72 M €-ra nőtt, ami 30%-ot meghaladó növekedés. 2020 évben a járvány helyzet miatt 8-9%-os csökkenés figyelhető meg kivitelünkben az év első 10 hónapjának adatai alapján. A legjelentősebb exportőrök Sole és a Suzuki. Melléjük számos kkv exportál elsősorban feldolgozott termékeket és gépeket, berendezéseket.

millió euró

Időszak	Import	Export	Áruforgalom	Külkereskedelmi egyenleg
2018	1,1	54,8	55,8	53,7
2019	1,9	71,5	73,3	69,6
2019. I.- X.	1,7	58,5	60,2	56,8
2020. I.- X.	2,8	53,4	56,2	50,6
Változás 2020. I.-X. /2019. I.-X.	64,7%	-9,2%	-6,6%	-10,9 %

- Gazdaságdiplomáciai kapcsolatrendszerünk (GEM, GVB, magas szintű találkozók):** 2015-ben került aláírásra a két ország közötti Gazdasági Együttműködési Megállapodás (GEM). Szijjártó Péter Külgazdasági és Külügyminiszter 2016.12.13-14-én látogatott Pristinába. 2017.04.03-04-én rendezték meg a GEM-hez kapcsolódó első Gazdasági Vegyesbizottsági (GVB) ülést, amelyre Magyar Levente Gazdaságdiplomáciáért felelős Államtitkár utazott Koszovóba, mint a magyar-koszovói GVB magyar társelnöke. Joó István Vízdiplomáciáért, Vízipari exportért és a Duna Régió stratégiáért felelős Miniszteri Biztos koszovói látogatására 2017.12.01-12-én került sor. Szijjártó Péter 2018.11.15-én ismét Pristinába látogatott, amely látogatással egy időben véglegesítésre került a Magyar-koszovói Beruházásvédelmi Megállapodás szövege. A megállapodást, 2020.10.29-én, Meliza Haradinaj-Stublla budapesti látogatása során írta alá a két külügyminiszter.
- Vásárokon való részvétel, kereskedelmi delegációk az elmúlt egy évben:** A Covid járvány okán minden, 2020 évre tervezett üzleti delegáció és külkereskedelmi program elmaradt.

Kereskedelmi kapcsolatok

- 1. Tervezett megjelenések, támogatott kiállítások, delegációk:** Koszovóban jelenleg nincsenek központilag támogatott kiállítási megjelenések. A Covid járvány miatt minden, 2020 évre tervezett nagykövetségi rendezvény elmaradt. 2021 évben a „Magyar Agrárnap” mellett, IT szimpóziumot, élelmiszeripari road-show-t tervezünk valamint megjelenést a Balkans Joint Conference vízipari kiállításon.
- 2. Üzleti környezetre vonatkozó gyakorlati tudnivalók:**
 1. Állami ünnepek: Koszovóban állami ünnep a január 1. és 2., február 17. a függetlenség napja, április 9. az alkotmány napja, május 1. a munka ünnepe, május 9. az Európa nap, és a november 28. a zászló napja. Ezen felül vannak keresztény katolikus, ortodox és muszlim vallás szerinti vallási ünnepek változó időpontokban: karácsony és húsvét a keresztényeknél és az ortodoxoknál, Eid el Fitr és Eid el Adha a muszlimoknál.
 2. Az üzleti kultúrára vonatkozó tudnivalók: A koszovói üzleti kultúra nem áll túlságosan távol a magyartól. Eltérés abban mutatkozik, hogy a koszovóiak jobban hozzászórtak az alkuhoz, a magyarok erre nem minden esetben hajlandóak, miközben az üzletkötéshez Koszovóban ezt igénylik.
- 3. Beviteli szabályozás sajátosságai, különleges előírások, piacra lépési nehézségek:** Szokatlan, és a legtöbb európai ország által vitatott intézkedés, hogy a megfelelő eredet-, és műszaki igazolással rendelkező új autókat egyenként, regisztrálási procedúrának kell alávetni (homologation). Előfordul, hogy egyes hazai gyártók védelmére váratlan kereskedelmi intézkedést hoznak: 2020 évben átmenetileg felfüggesztették a pálmaolajat tartalmazó sajtermékek behozatalát, amely hátrányosan érintett egyes magyar gyártókat. A 2018. november 21.-től bevezetett, nemzetközi partnerek részéről erősen támadott 100%-os büntetővámot a szerbiai és bosnyák termékekre, 2020 áprilisában megszüntették, de az intézkedés nyomán a kereskedelem szerkezete tartósan megváltozott.
- 4. Bankrendszer, ajánlott fizetési módzatok (nemfizetési kockázat szintje), árfolyamkockázat:** A bankszektor a Koszovói Központi Bank felügyelete alatt működik, és 10 bankból áll, amelyből nyolc külföldi és két bank hazai. A külföldi bankok: NLB Prishtina, ProCredit Bank, Raiffeisen Bank, Banka Kombetare Tregtare, TEB, Kommercijalna Banka ad Beograd, ISBANK, Ziraat Bank. A hazai bankok: Banka per Biznes, Banka Ekonomike. Az ajánlott fizetési módzatok az akkreditív és az okmányos inkasszó. A nemfizetési kockázat nem jellemző. Koszovóban árfolyamkockázat nincs, mivel az országban eurót használnak. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy az ország nem része az euro zónának.
- 5. Egyéb üzleti kockázati faktorok a célországban (partnerek ellenőrzésének módja, pl. van-e kötelező kamarai nyilvántartás, korrupció esélye, átlagos üzletkötési idő, stb.):** Koszovóban nincs kötelező kamarai nyilvántartás. A korrupció lehetőségének az esélye nagy, erre mindenképp érdemes figyelni, különösen közbeszerzések vagy állami megrendelések esetén. Az átlagos üzletkötési idő nem feltétlenül hosszabb mint a Magyarországon megszokott.

Kereskedelmi kapcsolatok

- 1. Közbeszerzési rendszer, részvételi lehetőségek projektekben, közbeszerzésekben, pályázatokban:** A közbeszerzést törvény szabályozza. A közbeszerzésekkel kapcsolatos kérdésekben a „Közbeszerzés Szabályozási Tanács” (Public Procurement Regulatory Commission, <https://krpp.rks-gov.net/>) az illetékes. Az országot folyamatosan érő korrupcióval kapcsolatos kritikák miatt fokozottan ügyelnek a pályázatok átláthatóságára, de a rendszer ezzel együtt sem nevezhető problémamentesnek.
- 2. Koszovóban található kamarák, szövetségek, exportösztönző szervezetek:** A Koszovói Kereskedelmi és Iparkamara (<https://www.oek-kcc.org/>), a szakmai szervezetek közül kiemeljük a: Koszovói IT szövetséget (<http://stikk.org/>), az exportösztönző szervezet: KIESA - Kosovo Investment and Enterprise Support Agency (<https://kiesa.rks-gov.net>)
- 3. Kapcsolatfelvétel, partnerkeresés javasolt módja:** A személyes kiutazás mindenképp javasolt, miután megtörtént a potenciális partnerek kamarán, szakmai szövetségen vagy a nagykövetségen keresztüli beazonosítása.
- 4. Fizetési módozatok, és javasolt értékesítési csatornák:** A fizetésben az akkreditívet és az okmányos inkasszót javasoljuk, de ismereteink szerint sok cég egyszerű banki átutalással dolgozik, előleg bekérését követően, az áru kiszállításakor kéri a fennmaradó összeg utalását.
- 5. Szállítási lehetőségek és feltételei:** Koszovóba a közúti szállítás a leggyakoribb és egyben a legkézenfekvőbb. Vasúton történő szállításnak infrastrukturális akadályai vannak, a légi szállítás pedig csak néhány termék esetében indokolt.

Befektetési kapcsolatok

- 1. Legnagyobb magyarországi befektetők és tevékenységük:** Nincs tudomásunk koszovói magyar befektetésről, ugyanakkor megemlítenéd, hogy 2019 évben, egy koszovói esetleges befektetés szándékával látogatott az országba a Pi-Er, textilipari cég ügyvezetője, feltáró üzleti útra.
- 2. Befektetés-ösztönzési projektek az előző években:** Az elmúlt évben nem volt ilyen.
- 3. Koszovó befektetés-ösztönzési rendszerének bemutatása:** Koszovó befektetés ösztönzési és cég promóciós szervezete a KIESA (Kosovo Investment and Enterprise Support Agency, web: www.kiesa.rks-gov.net)
- 4. Cégalapítási szabályok, társasági formák, cégbejegyzés adminisztrációs igénye**
 1. A cégalapítás Koszovóban egyszerű és gyors. A Világbank indikációja alapján mindössze 10 nap alatt létre lehet hozni egy céget. Az országban 28 cégbejegyzési központ létezik, a legjelentősebb a fővárosban, Pristinában van.
 2. A 2014. évi külföldi befektetésekről szóló törvény életbe lépése óta, a külföldi tulajdonú cégek a hazaiakkal azonos jogokat élveznek. Nincs megkötés a tulajdonrész megosztását illetően sem, így egy külföldi cég koszovói leányvállalatához nem szükséges helyi partner, az lehet 100%-ban külföldi tulajdonban.
- 5. Adózási szabályok, befektetés esetén adózási kedvezmények Koszovóban:** Az ÁFA, a régióban a legalacsonyabb, 18%. Az életviteli termékekre és szolgáltatásokra 8%. Bizonyos termelést végző gépsorok, termeléshez szükséges alapanyagok, IT felszerelések, elektronikus és írott média eszközei mentesek az ÁFA alól. A vállalkozási adó 10 %-os és minden, 50.000 EUR éves forgalmat meghaladó cég számára fizetendő. A nyugdíjjárulék minimális mértéke a bruttó jövedelem 10%-a, amely egyenlő arányban megoszlik a munkavállaló és a munkaadó között. A társadalombiztosítási járulék a tervek szerint bruttó jövedelem 7%-a lesz, amely szintén egyenlő arányban oszlik majd meg, 3,5% terheli a munkavállalót és 3,5% a munkaadót. Az importot terhelő vámtéher 10%. Ugyanakkor az EU-ból származó import vámok mértékét a Koszovó és az EU között érvényben lévő „Stabilizációs és Társulási Megállapodás” szabályozza, ezért konkrét áruexport esetén javasolt megnézni a koszovói vámszervek web oldalát: dogana.rks-gov.net. A jövedéki adó mértéke változó, és csak bizonyos termékekre vonatkozik: bor, cigaretta és egyéb dohány alapú termékek, olaj és egyéb italok, személygépkocsik és egyéb motoros járművek.

Befektetési kapcsolatok

1. **Ajánlott cégeképviselési formák a célországban:** A magyarországgal gyakorlatilag megegyező Kft, ami Koszovóban: SHPK
2. **Esetleg befektetésekhez igénybe vehető munkaerő támogatások, pályázati források:** -
3. **Jogsabályi háttér bemutatása felsorolás szerűen (pl. van kettős adóztatást kizáró egyezmény, munkavállalási feltételek, stb.):** Magyarország és Koszovó között van kettős adóztatást kizáró egyezmény. Az ország nagyszámú fiatal és képzett munkaerővel rendelkezik, amely magas szinten beszéli az angolt és gyakran több más nyelvet is. A munkanélküliségi ráta a régióban a legmagasabb, leginkább a fiatalok (46,9%) és a nők (33,1%) körében. Az átlagjövedelem alacsony, 504 EUR, a minimálbér 130 EUR a 35 év alatti munkavállalóknak és 170 EUR a 35 év felettieknek. (Koszovói sajátosság, hogy a közsféra bérei jelentősen meghaladják a magánszektorban elérhető fizetéseket.)

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Együttműködési lehetőségek

Vízgazdálkodás

ICT

Szennyvíz és
hulladékkezelési
technológiák

Gyógyszerek,
gyógyászati
berendezések

Alternatív és megújuló
energia

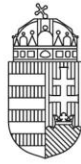

Mezőgazdasági és
élelmiszer feldolgozó
technológiák

Kiemelt ágazatok

- 1. Mezőgazdaság és élelmiszeripar:** Meridian Group, Elkos Group, Viva Fresh, Bucaj, Exclusive Group, Devolli Corporation, Vitaminka Trade, Stone Castle, Biopak, Laberion, Sole Kosova, Vipros, Fauna
- 2. Vízgazdálkodás:** Regionális vízművek
- 3. IKT:** Cactus, Art House, Hallakate, Gjirafa
- 4. Gyógyszeripar:** Santefarm, Yespharma
- 5. Építőipar:** N.N.T. Model Slovenia, Mabetex Group, Marigona Group
- 6. Védelmi ipar:** Besa Security, InterAdria, Eurolab
- 7. Energia szektor:** ContourGlobal, KEK

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM

Elérhetőségek

- Cím: Rr. Arben Xheladini nr. 157, Pristina
- Email: KRSzabo@mfa.gov.hu
- Hivatali telefonszám: 00 383 38 247 765
- Mobil telefonszám: 00 383 49 744 055